

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

ГОЛОВНЕ СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ

вул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601

тел. (044) 254-93-33, факс (044) 253-6404

info@police.gov.ua

Ідентифікаційний код 40108578

ПОВІДОМЛЕННЯ

про підозру у вчиненні кримінального правопорушення

місто Київ

«30» жовтня 2023 року

Старший слідчий в особливо важливих справах Головного слідчого управління Національної поліції України майор поліції Деркач Алла Юхимівна, розглянувши матеріали досудового розслідування, внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 12022250310002006 від 01.09.2022, встановивши наявність достатніх доказів у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 36, 40, 42, 276, 277, 278 КПК України,

ПОВІДОМИЛА:

Балашова Олега Володимировича,
18.04.1972 р.н., уродженця м. Тюмень
Тюменської області Російської Федерації,
громадянина Російської Федерації,
учасника незаконних збройних формувань,
перебуваючого у складі 4 окремої
мотострілецької бригади (4 ОМСБр,
в/ч 74347), зареєстрованого та
проживаючого за адресою: Російська
Федерація, Тюменська область,
м. Тюмень, вул. Малишева, буд. 22, кв. 55,

про те, що він підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України — порушенні законів та звичаїв війни, а саме: у інших порушеннях законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Упродовж 2013 року у зв'язку з демократичними процесами, які відбувалися на території України, у представників влади Російської Федерації (далі – РФ) та службових осіб із числа керівництва Збройних Сил Російської Федерації (далі – ЗС РФ), досудове розслідування та судовий розгляд щодо

яких здійснюється в інших кримінальних провадженнях, виник злочинний умисел на вчинення протиправних дій, спрямованих на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, зміну меж її території та державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Зокрема, здійснено окупацію території АР Крим та сприяння створенню окупаційних адміністрацій так званих «Донецької народної республіки» та «Луганської народної республіки», які визнані в Україні терористичними організаціями.

Водночас учасники політичного блоку вказаних терористичних організацій за підтримки та сприяння представників влади РФ під виглядом органів державної влади створили окупаційні адміністрації під контролем вищого військово-політичного керівництва РФ, які забезпечують подальшу окупацію та здійснюють управління частинами територій Донецької та Луганської областей України на місцевому рівні.

Таким чином, з 27.02.2014 вищим військово-політичним керівництвом РФ розпочато збройний конфлікт міжнародного рівня на території України.

Продовжуючи реалізацію злочинного плану, з метою створення приводів для ескалації конфлікту і спроби виправдання своєї агресії перед громадянами РФ та світовою спільнотою, 21.02.2022 РФ визнано так звану «Донецьку народну республіку» та «Луганську народну республіку» незалежними державами.

Для забезпечення вигляду законності своїх дій, спрямованих на захоплення території України та подолання супротиву з боку Збройних Сил України, 22.02.2022 президент РФ отримав дозвіл від Ради Федерації на використання ЗС РФ на території іноземних держав.

Продовжуючи реалізацію своїх злочинних намірів та підкорення військово-політичного керівництва держави своїм вимогам, 24.02.2022 о 5 год президент РФ оголосив про рішення розпочати «спеціальну військову операцію» на території України шляхом введення військ та завдання ракетно-бомбових ударів по території України, тобто фактично розпочав широкомасштабний збройний конфлікт.

Маючи на меті захоплення території та встановлення на ній підконтрольного РФ керівництва і подальшу інтеграцію захоплених територій до складу РФ, вище військово-політичне командування країни-агресора на виконання наказу головнокомандувача ЗС РФ одночасно віддало наказ про здійснення наступу, в тому числі сухопутними військами з території РФ у напрямку Чернігівської, Сумської, Харківської, Луганської, Донецької областей і з території Республіки Білорусь у напрямку Київської та Житомирської областей, з території тимчасово окупованого Криму в напрямку Херсонської та Миколаївської областей.

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022, затвердженим Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, з 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року в Україні введено військовий стан, а у подальшому цей строк продовжено та він триває по теперішній час.

Битва за Маріуполь почалася після повномасштабного вторгнення Росії в Україну і тривала по 20.05.2022 року.

Починаючи з 05.03.2022 по теперішній час, військовослужбовці ЗС РФ та учасники незаконних збройних формувань (далі – НЗФ) повністю контролюють територію м. Маріуполь Донецької області.

Маючи повний контроль над м. Маріуполь Донецької області, військовослужбовці ЗС РФ та учасники НЗФ переконались, що на території міста Маріуполь Донецької області проживає цивільне населення, яке не бере участі у збройному конфлікті та не може чинити будь-якого супротиву волі окупантів.

Згідно з положеннями ст. 2 Конвенції про захист цивільного населення під час війни, підписаної у м. Женеві 12.08.1949 (далі – Конвенція), учасниками якої є, зокрема Україна та РФ, Конвенція застосовується до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни. Конвенція також застосовується до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

У відповідності до ч. 1 ст. 4 Конвенції, особами, що перебувають під захистом цієї Конвенції, є ті, хто в будь-який момент та за будь-яких обставин опиняються, у разі конфлікту чи окупації, під владою сторони конфлікту або окупаційної держави, громадянами яких вони не є.

Статтю 147 Конвенції передбачено, що серйозними порушеннями є дії, якщо їх здійснено проти осіб або власності, які перебувають під захистом цієї Конвенції.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 27 Конвенції та ч. 1 ст. 76 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року (далі – Протокол), особи, що перебувають під захистом, мають право за будь-яких обставин на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу.

Частиною 2 статті 27 Конвенції передбачено, що жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність.

Стаття 32 Конвенції визначає, що державі забороняється застосовувати будь-які заходи, які можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб, що перебувають під захистом, які є під їхньою владою. Ця заборона поширюється не лише на вбивства, тортури, тілесні покарання, калічення, а й на будь-яке інше брутальне поводження з боку як цивільної, так і військової влади.

Відповідно до ч. 2 ст. 75 Протоколу заборонені й будуть залишатися забороненими в будь-який час і в будь-якому місці такі дії, незалежно від того, чиняться вони представниками цивільних чи воєнних органів:

а) насильство над життям, здоров'ям і фізичним та психічним станом осіб, зокрема:

б) знущання над людською гідністю, зокрема, принижуюче й образливе поводження, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі.

Водночас, ч. 1 ст. 76 Протоколу, передбачено, що жінки користуються особливою повагою і їм забезпечується захист, зокрема, від згвалтування, примусу до проституції і будь-яких інших форм непристойних посягань.

Крім того, відповідно до ст. 47 Бойового уставу з підготовки та ведення загальновійськового бою (частина II батальйон, рота), який затверджений наказом головнокомандувача сухопутними військами – заступником міністра оборони РФ від 31.08.2004 № 130, командири (начальники) усіх рівнів зобов'язані: знати та враховувати під час підготовки та під час ведення бою (виконання отриманого завдання) норми міжнародного гуманітарного права; вимагати їх знання та забезпечувати неухильне виконання підлеглим особовим складом; припиняти випадки порушення цих норм; притягувати до відповідальності осіб, які вчинили порушення.

При цьому, п. 7 Настановлення з міжнародного гуманітарного права для ЗС РФ, затвердженого наказом міністра оборони РФ від 08.08.2001, забороняється вчиняти терор щодо цивільного населення.

Пунктом 46 зазначеного Настановлення передбачено, що жертви збройних конфліктів (у тому числі цивільне населення) користуються повагою та перебувають під захистом міжнародного гуманітарного права, якщо вони утримуються від будь-яких ворожих дій стосовно збройних сил.

Водночас пунктом 74 Настановлення передбачена відповідальність командира з'єднання (частини, підрозділи), розташованого на окупованій території, який зобов'язаний, поважаючи існуючі на окупованій території закони, вживати всіх залежних від нього заходів щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, запобігання пограбуванню та незаконній конфіскації майна. Однак щодо цивільного населення можуть бути вжиті додаткові заходи контролю та забезпечення безпеки у зв'язку з воєнним станом.

Крім того, на виконання п. 149 Настановлення завданнями морально-психологічного забезпечення з урахуванням норм міжнародного гуманітарного права є:

- аргументоване переконання особового складу в необхідності дотримання принципів та норм міжнародного гуманітарного права;

- виховання особового складу у кращих російських традиціях гуманного ставлення до жертв збройних конфліктів та громадянського населення.

Однак у ході досудового розслідування кримінального провадження встановлено, що військовослужбовцями РФ та учасниками НЗФ умисно та систематично здійснювалися дії, які порушували закони та звичаї ведення війни, що закріплені в Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі та додатку до неї: Положенні про закони і звичаї війни на суходолі, Конвенції про захист цивільного населення під час війни, а також в інших міжнародних договорах, що визначають права і обов'язки військовослужбовців, а також цивільного населення.

Порушуючи вимоги п. 2 ст. 1 Положення про закони і звичаї війни на суходолі, військовослужбовці ЗС РФ та учасники НЗФ не мали на собі закріплених відмітних емблем, які можуть бути впізнані на відстані, лише

постійно носили при собі зброю, відкрито її демонстрували та погрожували застосувати до цивільного населення.

За результатами досудового розслідування встановлено, що громадянин Російської Федерації Балашов Олег Володимирович, 18.04.1972 р.н., будучи учасником НЗФ, перебуваючи у складі 4 окремої мотострілецької бригади (4 ОМСБр, в/ч 74347), яка до 01.01.2023 входила до складу так званої Народної міліції Луганської Народної Республіки, з березня 2022 року, перебував в окупованому Маріуполі.

Так, наприкінці березня-початку квітня 2022 року (точні дату та час під час досудового розслідування не встановлено), учасник НЗФ Балашов О.В., маючи прямий умисел на порушення законів та звичаїв війни, відкрито демонструючи вогнепальну зброю, увійшов до підвального приміщення житлового будинку Маріупольського району, що у м. Маріуполі Донецької області, де на той час разом зі своїми рідними переховувалась громадянка України Павленко Зоя Пилипівна, 01.01.1970 р.н, яка була цивільною особою.

У подальшому, Балашов О.В., усвідомлюючи, що перед ним цивільна особа, на яку поширюються норми міжнародного гуманітарного права та яка не має можливості чинити опір, у порушення ст. ст. 27, 32 Конвенції щодо права осіб, які перебувають під її захистом, на особисту повагу, повагу до своєї честі, гуманне ставлення та захист від будь-якого акту насильства чи залякування, почувши позицію потерпілої Павленко З.П. про небажання евакуюватися у РФ, навів на неї вогнепальну зброю та висловив погрозу розстрілу, в подальшому наказав потерпілій Павленко З.П. надати паспорт та прослідувати за ним у житловий будинок Маріупольського району, що у м. Маріуполі Донецької області.

На виконання наказу Балашова О.В. потерпіла Павленко З.П. взяла паспорт, піднялась сходами на 5 поверх житлового будинку Маріупольського району, що у м. Маріуполі Донецької області та почула в одній із квартир чоловічі голоси. Увійшовши в цю квартиру, Павленко З.П. побачила двох військовослужбовців окупаційних військ, один з яких був учасник НЗФ Балашов О.В.

У подальшому, Балашов О.В. маючи на меті вчинити насильницькі дії сексуального характеру стосовно Павленко З.П., діючи умисно, усвідомлюючи, що остання не виконувала та не сприяла виконанню будь-яких бойових задач, була одягнена у цивільний одяг та займалася цивільними справами, не мала можливості чинити опір та буде підкорюватись будь-яким вимогам внаслідок загрози її життю та життю її близьких, перевіривши її особисті документи, розуміючи, що на неї поширюється положення ст. 27 Конвенції та ч. 1 ст. 76 Протоколу, наказав останній повністю роздягнутись. Приблизно протягом 5 хвилин потерпіла перебувала оголеною в квартирі, в якій вже місяць не було опалення і відсутні вікна, чим завдав останній морального та фізичного страждання, тим самим вчинив дії, що принижують честь та гідність Павленко З.П., а саме дії сексуального характеру, що виразились в примусовому оголенні останньої.

Продовжуючи реалізовувати свій умисел, направлений на вчинення насильницької дії сексуального характеру, та усвідомлюючи протиправність їх вчинення відносно цивільного населення в умовах окупації населеного пункту

ЗС РФ та учасниками НЗФ, маючи при собі вогнепальну зброю, Балашов О.В. силою штовхнув Павленко З.П. двома руками на диван, де вчинив згвалтування, а саме: вагінальне проникнення із використанням своїх геніталій в тіло потерпілої без її добровільної згоди на це, внаслідок чого, принизив її честь, гідність та спричинив фізичний біль і моральні страждання, що є порушенням вимог ч. 2 ст. 27 Конвенції та ч. 1 ст. 76 Протоколу.

Отже, у ході досудового розслідування встановлено, що учасник НЗФ Балашов О.В. здійснив дії, спрямовані на порушення законів та звичаїв війни, що виразились у жорстокому поводженні з цивільним населенням, а саме: залякуванні шляхом погроз вбивства та актах сексуального насильства: примусовому оголенні та згвалтуванні, що є порушенням ст. ст. 27, 32 Конвенції про захист цивільного населення під час війни, підписаної у м. Женеві 12.08.1949 (далі – Конвенція), ч. 2 ст. 75, ч. 1 ст. 76 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року.

З огляду на викладене, Балашов Олег Володимирович, підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України – порушенні законів та звичаїв війни, а саме: у інших порушеннях законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

**Старший слідчий в ОВС
Головного слідчого управління
Національної поліції України
майор поліції**

Алла ДЕРКАЧ

«ПОГОДЖУЮ»

**Старший групи прокурорів
у кримінальному провадженні –
заступник начальника другого відділу
управління процесуального керівництва
досудовим розслідуванням
та підтримання публічного обвинувачення
у кримінальних провадженнях про злочини,
пов'язані із сексуальним насильством
Департаменту протидії злочинам,
вчиненим в умовах збройного конфлікту,
Офісу Генерального прокурора**

Ольга ЧЕКИРДА

Балашова О.В. повідомлено, що згідно зі ст. 42 КПК України підозрюваний має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені КПК України, а також отримати їх роз'яснення;

3) на першу вимогу мати захисника і зустріч із ним незалежно від часу в робочі, вихідні, святкові, неробочі дні до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - зустрічі без обмеження в часі та кількості у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних діях; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів для оплати такої допомоги;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 КПК України;

8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 КПК України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 КПК України;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра не підтвердилася;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний має також інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Також, Балашову О.В. повідомлено, що відповідно до ст. 42 КПК України підозрюваний зобов'язаний:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Повідомлення про підозру мені вручено. Процесуальні права та обов'язки мені повідомлено. Пам'ятку про права та обов'язки підозрюваного мені вручено.

«_____» год «_____» хв «_____» _____ 2023 року

Підозрюваний: _____
(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Захисник: _____
(підпис) _____ (прізвище, ініціали)

**Старший слідчий в ОВС
Головного слідчого управління
Національної поліції України
майор поліції**

Алла ДЕРКАЧ